

Natuur in beeld 2

door Steven van den Brand, Ingrid van den Brand-Klaver,
Piet den Houter en Ferry Siemensma

In het Naturanummer van juni 1984 verscheen een bijdrage over de diverse aspecten van het beeldend bezig zijn met de natuur. Uit de vele reacties bleek niet alleen dat het fotograferen, tekenen en schilderen van natuur en landschap op een warme belangstelling van nogal wat lezers mag rekenen, maar ook, dat men een vervolg op 'Natuur in beeld' (1) op prijs zou stellen. Reden genoeg om nog eens op dit thema terug te komen, nu met onderwerpen als vogels tekenen, natuurfotografie en knipkunst.

Vogels tekenen en schilderen

De geweldige opkomst van de natuurfotografie heeft niet, zoals sommigen verwachtten, geleid tot een verminderde belangstelling voor het natuurtekenen en -schilderen. Integendeel, deze ontwikkeling leidde eerder tot een optimaal benutten van de eigen mogelijkheden van de verschillende beeldende middelen. Wie thans de toppers onder de natuurboeken ter hand neemt, kan waarnemen welk een vlucht het illustratieve natuurtekenen en -schilderen genomen heeft. Niet zelden vormt een integratie van getekende en/of geschilderde platen en foto's de basis voor een geslaagde boekproductie.

Voor wie zich met vormen van natuurstudie bezighoudt, kan het tekenen en schilderen van planten en dieren een in verschillende opzichten waardevolle aanvulling betekenen. Immers ... wie tekent, ziet meer! Dit geldt ook voor vogels tekenen en schilderen. Hoewel dit geen gemakkelijk metier is, dat men er 'zomaar' even bij doet, vormt het stellig een van de boeiendste terreinen van de natuurtekenkunst. Vooropstellend, dat men over voldoende kennis van het vogelleven en van de te gebruiken teken- en schildertechnieken dient te beschikken, loont het zich zeker om zich eens op dit onderwerp te storten.

Voor wie begint met het tekenen en schilderen van dieren kan het volgen van een cursus diertekenen, zoals men die bijvoorbeeld bij het L.O.I. in Leiden schriftelijk kan volgen, zinvol zijn. Bent u al wat verder gevorderd en hebt u wat 'zicht' op de kneepjes van het diertekenen, dan vormt het werk van professionele vogelschilders boeiend studiemateriaal. Ons land mag zich met kunstenaars als Rein Stuurman, Henk J. Slijper, Marius Kolvoort, Ad Cameron e.a. verheugen in de aanwezigheid van een aantal vaardige vogeltekenaars. De bakermat van de vogeltekenkunst ligt echter, net als die van het 'vogelen', voor een belangrijk deel in Angelsaksische landen. Hiervan raakt men nog

eens overtuigd, wanneer men kennis neemt van de volgende boekwerken:

- C. F. Tunnicliffe, *A Sketchbook of Birds*. Uitg. Victor Gollanc LTD, London, 1979 (Duitse vert. Von der Schönheit der Vögel, Gerstenberg Verlag, 1983) 107 pp, 26,5 × 24,5 cm, geb., kl. ill. Prijs DM 48,- (ca. f 57,50).

De grote bonte specht, getekend door Tunnicliffe (1939).

Aalscholvers, geschilderd door Peter Barrett.

- Roger Lovegrove & Peter Barrett, **Birdwatchers Diary**, Hutschinson & Co Publ., London 1982. (Folg ich der Vögel wundervollen Flügen, Duitse vert., Gerstenberg Verlag, 1983) 157 pp., 21,5 × 28,5 cm, kl. en zw.w.-ill. Prijs DM 48,- (ca. f 57,50).

Charles Tunnicliffe (1901-1979) behoort tot de grote dier- en landschapsschilders van deze eeuw en op het gebied van de vogelschilderkunst behoort hij tot de allergrootsten. De inhoud van dit boek, dat de kunstenaar kort voor zijn dood nog zelf samenstelde, wordt het best uitgedrukt door de oorspronkelijke Engelse titel. Het bevat een selectie van 106 bladen uit het schetsboek van Tunnicliffe, het merendeel in kleur.

Behalve door de onmiskenbare artistieke kwaliteiten van Tunnicliffes werk bekoort dit boek in tweeërlei opzicht. Allereerst wordt door de opzet van deze schetsen nog eens duidelijk hoezeer vogelstudie en vogels tekenen en schilderen hand in hand dienen te gaan, wil men het produkt boven het niveau van het 'plaatje' uit laten stijgen. Verder hebben deze schetsbladen de charme van het 'onaffe', het schetsmatige, waardoor het handschrift en de benadering van de kunstenaar zichtbaar worden. Juist daarom vormt dit boek prima studiemateriaal voor vogeltekenaars.

Het boek van Lovegrove en Barrett vormt het met tal van wetenswaardigheden doorspekte vogellogboek van RSPB (= 'Vogelbeschermings-')-medewerker Roger Lovegrove en het is het lezen waard! Het boek is zeer ruim geïllustreerd met de getekende en geschilderde illustraties van Peter Barrett, die minder 'schilder' dan Tunnicliffe en meer 'designer', illustrator is en die ons in een groot aantal potloodschetsen en aquarellen een kijkje gunt in de keuken van de hedendaagse illustratiekunst. Samen met de tekst die voortdurend aanmoedigt tot het waarnemen van vogelleven in uw eigen omgeving, zal het plaatwerk in dit boek een stimulans voor vogeltekenaars kunnen zijn.

St. H. van den Brand

Natuurfotografie

Globaal gezien draagt een drietal aspecten bij aan de uiteindelijke kwaliteit van een natuurfoto: natuurkennis, kennis van de fototechniek en kennis van de beeldvorming/esthetiek. Natuurkennis kunt u prima opdoen in de KNNV, door (zelf)studie e.d. en voor de overige aspecten kunt u terecht bij de artikelenseries zoals deze verschenen in Grasduinen en nu ook in het fotoblad Focus en in 'Vogels' (vogelfotografie). Verder bestaan er veel boeken, goede, matige en ronduit slechte. Daarom hierbij opnieuw enkele tips.

- H. Bechtel, **Natuurfotografie**, Ulmer Verlag, Stuttgart, 1979, 240 pp., 16,0 × 23,5 cm, geïllustreerd met 60 foto's en 42 tekeningen. Prijs: DM 36.

Boeken over natuurfotografie vallen meestal op door de prachtige en talrijke foto's waaraan een summier tekst is toegevoegd. Alleen daarom al was het een verademing om een (Duitstalig) boek in handen te krijgen waarin slechts onopvallend en spaarzaam illustraties voorkomen en waarin de tekst een gedegen stuk informatie geeft over alle aspecten van het moeilijke gebied der natuurfotografie.

Meer dan de helft van de tekst is gewijd aan de apparatuur en opnametechniek. Aan bod komen o.a. camera, objectieven, flits, belichtingsproblemen, perspectief en beeldopbouw. In het tweede deel besteedt men aandacht aan de verschillende organismen en objecten die elk hun eigen problemen kennen m.b.t. het goed fotograferen ervan: zoogdieren, vogels, vissen, insecten, huisdieren, dieren in de dierentuin en op safari, planten binnen en buiten, mineralen en fossielen. Bij

Schermbloem (Laserpitium latifolium)

(foto: Ruth van Crevel)

elke groep worden suggesties voor onderwerpen en fotografische tips voor bepaalde problemen aangeboden.

Een goed boek, niet zozeer om te bekijken, maar om te verwerken.

Ferry Siemensma

- J. J. Marchesi, **Canon-Fotoschule**, Verlag Photographie, Schaffhausen, 1983, 343 pp., 22,5 × 29 cm, rijk geïll. met foto's en tekeningen en diagrammen. Prijs: DM 98.

- R. Kiefer, **Nikon-Fotoschule**, Verlag Photographie, Schaffhausen, 1982, 328 pp., 22,5 × 29 cm, rijk geïll. met foto's en tekeningen en diagrammen. Prijs: DM 98.

Canon-Fotoschule is een fraai uitgevoerd, Duits-talig fotoboek, dat zich – net als het al eerder verschenen Nikon-Fotoschule – richt op de gebruikers van de desbetreffende apparatuur. Maar ook de bezitters van andere merken camera's en toebehoren kunnen wel degelijk hun voordeel doen met deze kloeke boekwerken.

